

הארץ השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת תרומה
תשפ"ד
גיליון 200

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

בנין המשכן כפי יכלתנו

לעשות, היינו כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ואין הקב"ה חפץ מהאדם שיעלה לשמים, דהיינו שיעשה עבודת גבוהות דווקא מה שאין בכוחו לעשות, רק הש"י חפץ מהאדם שיעשה מה שאפשר לו לפי מדרגתו, דהיינו שילך מדרגא לדרגא, בבחינת: "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", שצריכים לילך מדרגא לדרגא... דהיינו שימשוך עצמו מעט מעט, כמו שאנו מבקשים בכל בוקר "שתרגילנו בתורתך" שתרגילנו דייקא.

המשכן הפרטי כציוור מעשה בראשית

ובניית המשכן מלמדנו על כלל שאר עבודתנו, וכדבריו בהקדמת 'תיקוני זהר' (יג.) שמאריך לפרש על מעשה המשכן וכליו, שהם ציורי 'השכינה' של מעלה ומטה. ובהמשך דבריו: 'תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא'. ובדברי מוהר"ת (הלכות רבית א): 'כי המשכן וכליו היו כלולים מכל המדרגות שבכל ישראל, שכלולים בקומת אדם כידוע... והמשכן היה בבחינת קומת אדם, כמ"ש בזה"ק: ציורא דמשכנא כציורא דאדם'.

ובבניית משכן זה-היה חלק לכל עם ישראל בשורש בנייתו: "כי המשכן נבנה מכל הטוב שנתברר מכל אחד מישראל, שזהו בחינת: "זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני וכו'" - שהביא כל אחד ואחד כפי הנקודה טובה שלו. כי זהב וכסף ונחשת ותכלת הם בחינת הגוונים עילאין, שהם בחינת הטוב שיש בכל אחד מישראל, שזהו בחינת: "ישראל אשר בך אתפאר" שהם כלולים מגוונים סגיאין, היינו הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל, נקודה טובה אפילו בפחותים שבהם מה שאין בחבירו, כמבואר (ליק"מ לד.) והשם יתברך מתפאר בהם. וזה בחינת הגוונים שהיו בבית המקדש... שהביא כל אחד מנדבת לבו הטוב. כי שם היו כלולים כל הנקודות טובות, שהם בחינת גוונים עילאין שיש בכל אחד מישראל" (ליקוטי הלכות השכמת הבוקר א ד).

בבניית המשכן ובכלל מלאכת הקמתו - ביקש הקב"ה מכל אחד בתרומתו - מה שהם יכולים ומסוגלים. שמלמדנו על בנין האדם, עבודתו, מטלתו ותפקידו, שדורשים הימנו רק כפי יכולתו ולא יותר, מה שהוא כן יכול, ולא מה שלא. וזאת נעשה וגם נצלחי - לבנות משכננו להשראת השכינה, מכל הטוב שיש לנו.

שירת הפרשה

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"
מציורי המשכן נלמד אנו לדורות עולם.
כל אחד כפי יכלתו הוא - הרים תרומה
כי רק מה שהוא מסוגל באה הבקשה.
לא מתבקשים להרים הסלע הכבד משלם
נעלהו לאחר שגפורהו - אומר החכם.
"לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה"
נעשה את המסגל לנו, כי אין ה' בא בטרוננו.

על הפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אומר ה'פסיקתא': 'בשעה שאמר הקב"ה למשה: 'ועשו לי מקדש', נזדעזע משה, ואמר: איך יכול האדם לעשות בית להקב"ה, והלא כתוב: 'הנה השמים ושמי השמים ושמי השמים לא יכלולך', אמר לו הקב"ה: לא לפי כוחי אני מבקש, אלא לפי כוחם; עשרים קרש בצפון, ועשרים קרש בדרום ושמונה במערב.

ובשעה שאמר: 'את קרבני לחמי', אמר משה: 'אם מכניס אני את כל החיות שבעולם יש בהן העלאה? או כל העצים שבעולם יש בהן הבערה אחת? א"ל הקב"ה: לא כשם שאתה סבור, אלא: את הכבש האחד תעשה בבוקר'.

ובשעה שאמר: 'ונתנו איש כופר נפשו'. אמר משה: מי יוכל ליתן פדיון נפשו? 'אח לא פדה יפדה איש, ויקר פדיון נפשם', אמר לו הקב"ה: 'לא כשם שאתה סבור, אלא זה יתנו מחצית השקל בשקל הקודש'.

בכוח הרצונות הטובים

עוד מדברי המדרש על בנית המשכן (מדרש רבא): 'בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן, אמר לפניו: ריבונו של עולם, יכולין הם לעשות? אמר לו הקב"ה, אפילו אחד מישראל יכול לעשותו, שנאמר: מאת כל איש אשר ידבנו לבו'.

'ידבנו לבו', כותב רש"י: הוא מלשון: 'רצון טוב'. שזה מה שהיו נצרכים במלאכת המשכן - רצונות וכיסופים, שבכוחם אפשר להגיע לכלל הדברים הטובים, כמובא באריכות על גודל מעלתם.

לפוצץ את האבן וכך להעלות

וכן נשא רבינו משלו; היה פעם מלך ששלח את בנו למרחקים ללמוד חכמה ותבונה, עם תום סיום הלימודים כשחזר לביתו, ביקש הימנו אביו; שגרים אבן גדולה, כאבני הריחים, ויעלהו לעליית הבית.

כל כמה שהבן התאמץ וניסה להגביה את האבן הכבדה, לא עלתה בידו משימה קשה זו, וזאת לבד מתוספת צער על שאינו יכול למלאות רצון המלך. לאחר ניסיונותיו המרובים שלא צלחו - אמר לו אביו: היעלה על דעתך, שאצווה לך דבר כבד כזה, לקחת אבן כאבני הריחים ולהגביהו עד לעליית הבית? לא, אין כוונתי לך. רצוני היה שתיקח פטיש חזק, תכה על האבן ותפוצץ אותה לרסיסי אבנים, וכך תוכל להגביהו וגם להעלותו אל העלייה.

אכן כן; לא מבקשים מעמנו מה שאיננו יכולים ומסוגלים, אלא מה שאנו כן יכולים. גם את לב האבן - סיים רבינו את משלו, יכולים אנו לשברו בדיבורים טובים, ולהעלותו אל אבינו שבשמים.

כי קרוב אליך הדבר מאד

על הפסוק (דברים ל): "לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחנה לנו" כותב מוהר"ת: (תרג"מ ט): 'התורה הקדושה המורה לנו דרך החיים הזהירה לנו: לא בשמים הוא, כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת. כלומר; שאין הדבר כמו שנדמה לך שאין אתה יכול לעבוד הם יתברך, כי אם כשתעלה שמים, שתעשה עבודות שאין בידך לעשות, שהם גבוהים ממך כגבוה שמים. וסיים המקרא: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך

פניני פרשה

"ויקחו לי תרומה" (כ"ה ב')

בדברי הימדרש' (מד"ר) שפסוק זה סובב והולך על: התורה: הה"ד: 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת על תעזבו'.

וכן הוא בליקוטי מוהר"ן (תורה סי'): 'תרומה הוא אותיות: תורה מ', התורה שניתנה במ' יום'.

ולהבין הקשר בין 'תורה' ל'תרומה', הוא בכמה אופנים.

עיקר לימוד התורה הוא על מנת ללמדה, ובדברי רבנו (ליקו"מ נ"ח): שעיקר קיומו של הדעת, הוא עיני בחינת חסד, שצריך ללמד חכמתו לאחרים, ולקרבים תחת כנפי השכינה. בבחינת (משלי ל"א): "ותורת חסד על לשונה", ואמרו חז"ל (סוכה מ"ט): "זה הלומד על מנת ללמדה". וזהו בכאן ענינו של: 'תרומה' בתורה - ללמדה לאחרים.

ועוד; בדברי חז"ל (ב"מ פה). 'כל המלמד את בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה, שנאמר: 'אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד'. וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו, שנאמר: 'ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה'. וזה: 'ויקחו לי תרומה' שע"י תרומה בתורה - ללמדה לאחרים, מתחברים כביכול לענינו של: 'ויקחו לי'. כן אפ"ל; על עמל התורה, והוא עי"ד הפסוק: 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה. שבלמוד התורה יש להתמסר כל כולו בבחוקתי' של הקב"ה. וזה: 'ויקחו לי', להתמסר להקב"ה בתורה, עמל התורה.

ועוד יש לומר: בדברי רש"י: 'לי לשמי', שרומז על: לימוד תורה 'לשמה'. וכבר אמרו (ברכות יז): 'שמתוך שלא לשמה בא לשמה', וכל לימוד חשוב לפניו, וזה: 'מכל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'. אך העיקר שיהיה לו רצון להגיד לשמה, וכדברי רש"י על: 'ידבנו לבו', לשון; רצון טוב.

"אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (כ"ה ג')

'לבו' - רחמנא ליבא בעי. 'אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים' (מנחות ק"י).

"אשר ידבנו לבו" (כ"ה ג')

בדברי רש"י: 'והוא לשון רצון טוב'. כהקדמה בבניית המשכן, משכן האדם, יש להקדים את הרצון הטוב לכן שהוא הכללי, וכדברי רבנו (ליקו"מ ל"א) שהתהוות הנפש הוא ע"י הרצון. והא: 'תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא' (הקדמת תיקוני זהר יג)

"ויקחו לי תרומה" (כ"ה ג')

בדברי רש"י: 'לי לשמי'. 'לי בגמטריא מ', ובליקוטי מוהר"ן (תורה י"ז): 'מ"ם הוא כנגד ארבע עולמות'. והן ידוע בכתבי האר"י שארבעה העולמות מרומזים בפסוק: 'כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. בשמי - אצילות. בראתיו - בריאה.

הַמִּשְׁךְ פְּנִינֵי פְּרִשָּׁה

יצרתי-ו יצירה. עשיתי-ו עשיה. וזה: 'לי - לשמי' - נגד הארבע עולמות המרומזים בפסוק זה: 'כל הנקרא בשמי' - עולם האצילות, שכולם נכללים בו כידוע.

"וכן תעשו" (כ"ה ט)

בדברי רש"י **'לדורות'**. ואפ"ל שזה מרומז בפסוק: **'ב' בתי המקדש יחד עמדו: שמונה מאות ושלושים שנה.** ועוד: **עשרים ושנים - על מקום בית המקדש המרומז בפסוק: 'וישכב במקום' - יש כ"ב (תיקוף) י"ח. ליק"מ ע"ט ב) שיחדיו עולים במספר של: 'וכן תעשו'.** וזהו: **'לדורות' רמז על בית המקדש שיהיה בהמשך לדורות.**

"ועשית ארון" (כ"ה י)

'ארון' אותיות 'אור' נ'. רמז על התורה - תורה אור. ו'חמישים' שערי בינה.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כ"ה ח)

'ב' פעמים מרמוז: שכנת שם ה'. 'לי', 'וישכנתי'. כנגד ב' פעמים 'אני ה' בסיום מלאכת המשכן (פי' תצוה): 'וידעו כי אני ה' אלוהיהם... לשכני בתוכם אני ה' אלוהיהם'. ו'סוף מעשה במחשבה תחילה'.

"והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת" (כ"ה ז)

על אף שפרשים כנפים למעלה, יש גם לסוכך עמם **כלפי מטה**, לא לשכוח **מהעולם העשייה** מה שמוטל על כל אחד דבר עשייתו. **וביותר בענייני חינוך, שהכרובים היו להם פני 'תינוק',** וכבר מובא מהמר"ם שפירא **ועוד, שמרומז כאן ענין החינוך, לא לשכוח מחמת עבודת ה' את 'חינוכם'.**

"ועשית מגורת זהב טהור מקשה תיעשה המגורה" (כ"ה ל"א)

'זהב' רומז לתורה (מדרש כלה ח'). מגורה רומזת לחכמה שהיה בצד דרום, ו'הרועה להחכים ידריש' (בבא בתרא כה:).

על האדם לעשות את שלו בלימוד התורה - **להביא את הזהב.** אך **החכמה זה משמים.** וכדברי חז"ל על תורה: **שהרבה מיעטו בסחורה והרבו בהשיבה, ולא הועיל להם - אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר (משלי ב-1): 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.** וזהו: **'תיעשה' - פרש"י: 'שלא היה כאן מעשה, שהקב"ה אמר לו השלך את הכיכר והיא נעשה מאליה - רמז לחכמת התורה שנעשה בתפילה ובסיעתא דשמיא, וכמבואר בהרחבה הקשר בין תורה ותפילה.**

"והיה המשכן אחד" (כ"ו ו')

ע"פ דברי **מוהר"ת** (השכמת הבוקר א, ט) **שע"י התכללות כלל הנקודות טובות שבישראל, נבנה המשכן באחדות ית', ונתייחד קוב"ה ושכנתיה.** וענינו רמזו בתיבת **'אחד'** שבפסוק זה, שגמטריא **'י"ג' - אהבה'.** וי"ג **מדות של רחמים,** המרמוזים על: **אהבתו ורחמנותו ית' - ענין נקודות טובות.**

"עצי שטים עמדים" (כ"ו ט"ו)

בזמר **'בר יוחאי'** למקובל רבי שמעון לביא: **"עצי שטים עומדים, לימודי ה' הם לומדים"** ובפירושים (רזא דבר יוחאי, ועוד) מדברי הוהר (ח"ב קל"ט) **"שעצי שטים"** רומזים **לסודות התורה - לימודי ה' - הנמשכים ועומדים על 'נצח והוד'.** וזה **'עמדים'** (עם הכולל) גמטריא **'נצח והוד'.**

ואפשר להוסיף: ע"פ דברי רש"י (כ"ה ו'): **שהיו להם: עצי שטים בזכות יעקב אבינו. יעקב הוא ספירת: 'תפארת', ו'התורה' ב'תפארת' כידוע, וזהו ענינו של: עצי שטים - סודות התורה.**

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה בנושאת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"צ

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (שמות כה ב)

השותפים של רבינו

היה זה החסיד רבי מרדכי באבריניצער ובנו ר' ישראל, שני עשירים היו, ולהם מפעל גדול ליצור סבון בעיר באבריניץ. שניהם יראי ה' היו, והם היו מבאי ביתם של האי חסידא רבא רבי לוי יצחק בנדר, ואף הוא נסע אליהם, ודרכו התקרבו לחסידות ברסלב.

משאם ומתנם היה באמונה, ומפרישים סכומים גדולים לצדקה. ואמנם ההצלחה האירה להם פנים, וזכו לעושר רב.

היה זה בערב ראש השנה, בעודו מתפלל על הציון הקדוש באומן - קיבל על עצמו הבן ר' ישראל לקחת לו ל"שותף" בעסקיו את... רבינו הקדוש מוהר"ן, כלומר, שמכל רווחיהם שלו ושל אביו יפרישו מחצית לצדקה לענייני הרבי ותלמידיו (רבי לוי ציין בסיפורו, כי על אף שר' ישראל לא היה מהחסידים הגדולים, לבושו לא היה כשל חסיד, אף על פי כן הייתה לו השגה כזאת).

באחד הימים קיבל רבי לוי יצחק מברק (טעלעגערס) מר' מרדכי ור' ישראל לבוא לבאבריניץ. בהגיעו לשם גילו לו את סיפור השותפות שעשו, ולכן רוצים הם שהוא יהיה אחראי לכך, ויקבל את הכסף של השותף השני, סכום גדול, שכל כולו יוקדש לצרכי צדקה.

בשמחה מסרו לרבי לוי יצחק את חלק המחצית למען חסידי ברסלב שבאומן. (מסכים זה ניזונו בריווח יותר מעשרים משפחות במשך תקופה של שלושה חדשים - וכך נמשך הדבר, שמדי שלושה חדשים יקיבל ר' לוי יצחק סכום כזה, שהיה מעבירו בדרך סתרת מפחד השלטונות הקומוניסטי) ואוב כך שאל אחד מהם בעצתו היכן להפקיד את סכום הכסף שהצטבר מרווחי המפעל, כיון שהבית אינו מקום מתאים לשמירת ממון רב מדי.

"היות שהמחצית האחת נמצאת באומן, על כן מן הראוי שגם המחצית הנוספת תיגנו באומן" - השיב להם רבי לוי יצחק ללא היסוס - בהוסיפו, כי על ידי המחצית לצדקה, תישמר המחצית השותפה שלהם... הללו קיבלו דעתו בלי פקפוק, את שטרות הכסף הרבים המירו למטבעות זהב והביאום לאומן, בהחרזו של רבי לוי יצחק נחפרו כמה בורות - שם הוטמן הזהב, כשלבם סמוך ובטוח כי אוצרים נמסר בידים נאמנות.

למרבת הפלא, לא עברו ימים רבים, והנגידים מבאבריניץ נצטוו מטעם השלטונות לעזוב את המקום מיד בתוך שעות... ואם לא יגרשו אותם לסיביר... בכך הבטיחו עצמם השלטונות שלא יהיה להם סיפק בידם ליטול את הכסף...

הודעה זו נפלה עליהם כרעם ביום בהיר, אך צרה זו נתמתקה וגמהלה בשמחה, כי על כן העבירו מבעוד מועד את רכושם לאומן בעצתו של רבי לוי יצחק. מיד יצאו לאומן, ובה קבעו מעתה מגוריהם, והגים מן הרכוש שנשארו לפליטה, שבלעדיו היו נשארים שניהם בעירום ובחוסר כל, נזקקים לחסדי הבריות...

פרט מעניין בהקשר לזה, הייתה מספרת בתו היחידה של רבי לוי יצחק מרת עטיל ע"ה: כי זכור לה מימי ילדותה שפעם אחת בעת שיטפון של מי גשמים, חדרו המים למרתף, והנה הבחינה כי המים סוחפים עמם בזרמם מטבעות זהב. כשאצה להודיע זאת לאביה, הצטער מאוד, וחש כאילו הוא עצמו שלח חי"ו יד בשוגג בכספם של זרים. בעדינות נפשו בכל הנוגע לממון הזולת, הרגיש כאילו מעל מעילה בכספי הזולת...

בבוא היום כשהגיע אחד מהם ליטול מפיקדונם, נמצא חסר מעט מכספו של ר' ישראל. רבי לוי יצחק התנצל בפניו בספרו לו את מאורע סחיפת המטבעות על ידי מי הגשמים, בהוסיפו כי למעשה חש הוא אשמה בנפש... אך ר' ישראל הרגינו שמבטיח לו כי מוחל הוא וסולח בכל לבו, ולא עוד אלא שמוכן הוא להוסיף מהונו להחזיק אנשי אומן. אך דעתו של רבי לוי יצחק לא נרגעה, וכל ימיו הצטער על שלא השיב הכסף בשלמותו למפקיד. ולא תהא דעתו עד שביקש לא פעם להקים בירושלים "קרן גמילות חסדים" מיוחדת על שמו של ר' ישראל מבאבריניץ...

ופעם אחת הוסיפה בתו של רבי לוי יצחק לספר - בימי הפורים של אחת השנים (תחילת שנות תר"צ) נשפכו עליו מים רותחים במקווה, וגרמו לו כוויות קשות וייסורים קשים מנשוא. עוד הוא רתוק למיטתו ומתפתל בייסורים, התבטא מידי פעם במרירות על אודות דאגתו ל"קמחא דפסחא", חג הפסח ממשמש ובא, ועדיין אין ביכולתו כמידי שנה להשיג את אשר נטל על עצמו עבור החסידים הרבים בעיר אומן, והייתה דאגתו הולכת וגדלה בעיקר לאותם "עובדים" עד שלא השיגו בכאביו העזים, וכל מענינו היו עתה להשיג תמיכה לנזקקים...

וכך בשנה זו, כשרבי לוי יצחק רתוק למיטתו, נעזר במיוחד באותם יקירי הלב מבאבריניץ, ושלא אליהם שליח דחוף בבקשה כי היות ואינו מסוגל בשנה זו לכתת רגליו על פתחי נדיבים להשיג צרכי החג לענייני המרדום שבאומן - מבקש הוא בכל לשון של בקשה להתאמץ ולתרום את המזון הנדרש עבור אנשי הקהילה לחג הפסח. אמנם יודע הוא - הוסיף בבקשתו - כי נותנים הם ביד רחבה, למעלה מיכולתם, אך עקב מצבו הקשה נאלץ הוא להתירמם באופן מיוחד...

לפי בקשתם שלח להם רשימה מפורטת של מצרכי המזון החיוניים לצורך החג, כגון: תפוחי אדמה, ביצים, עופות וכיוצא באלה עבור נתמכיו. לא עברו אלא ימים ספורים, ומשלוח המזון הגיע מבאבריניץ בשפע רב, בזכות אלו בעלי הצדקה, ושמחתו של רבי לוי יצחק לא ידעה גבולות.

ומאן עד שנתפס רבי לוי יצחק ע"י אנשי הרשע אנשי "החוק" הבולשביקים, והושם בבית האסורים על "עוון" צדקה - על כך בהזדמנות הבאה בעו"ה.

זוית ראציה <<

אמר: 'צרינה האדם לכסוף למדרינה הגבוהה ביותר ולא לפול מהמדרינה הקטנה ביותר'...

"מען דארף זיך ציטן צו די העכסטע דרנא און נישט אראפ פאלן פון די קלענסטע דרנא."

(רביה"ק מוהר"ן מברסלב)

מוסדות ברסלב 'אהבת משה'
ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

המוסדות הוותיקים והמנוסים דוברי לשון הקודש למעלה משלושים שנה בהכוונת אקני אנ"ש זצ"ל ושיבלט"א

הננו שמחים להודיע

שהחלה ההרשמה לשנה"ל תשפ"ה

לכיתות גן ומכינות, תלמוד תורה, ישיבה לצעירים, הישיבה הגדולה

וחפ"ץ ב'דינו יצליח בהמשך חינוך בנינו לתורה, חסידות ויראת שמים בדרכי רביה"ק הנ"מ. זיע"ו

לפרטים וקבלת טפסי רישום
02-5829920